

Maximale pensvulling houdt de koe gezond

Weidegang is gezond voor de koe, zo luidt de algehele opinie. Maar hoe zit het dan met het conditieverlies van de koeien? En met te hoge ureumgehalten? Dierenarts en weidecoach Gerrit Hegen geeft advies. 'De weerbaarheid van de koe is gekoppeld aan het functioneren van de pens.'

TEKST ALICE BOOIJ

Koeien weiden en ze ook gezond, vruchtbaar én in conditie houden, vraagt vakmanschap. Denk maar eens aan ureumuitslagen in het voorjaar van boven de 30. 'Een te hoog ureumgetal gaat ten koste van de vruchtbaarheid', weet Gerrit Hegen. Hegen is actief binnen Veterinaire Kenniscoöperatie voor de Melkveehouderij Veerkracht en de Stichting Weidegang, waar kennisuitwisseling is rondom het gezond houden en ouder laten worden van de koeien. 'Bij succesvol weiden met gezonde koeien komen een aantal zaken samen, zoals voeding, huisvesting en diergezondheid.' De dierenarts en weidecoach geeft aan dat weerbaarheid en gezondheid tijdens weidegang van koeien te managen is. 'Het begint met de vraag welke doelstelling je als

melkveehouder hebt met het weiden. Wil je zo veel mogelijk weidegras in de koe krijgen of wil je aan de eisen van weidezuivel voldoen en daarbij op stal ook een primarantsoen voeren?'

Pensvulling is basis

Hegen noemt uitdrukkelijk de voeding van belang voor gezond weiden. 'De basis is de opname van zo'n 16 kilo droge stof aan ruwvoer en/of gras per dag. Zo'n hoge drogestofopname uit ruwvoer zorgt voor een maximale en gezonde pensvulling en dat heeft een relatie met de levensduur van koeien', aldus Hegen. Een koppel koeien dat 6 uur per dag weidt, zal tussen 4 tot 8 kilo droge stof per koe opnemen, afhankelijk van grasgroei, smakelijk-

Bij smakelijk gras is de opname zo één of twee kilo droge stof per koe per dag meer

Droge koe in de wei? **Ja, mits**

Droge koeien kunnen prima in de wei, geeft dierenarts en weidecoach Gerrit Hegen aan. 'Tenminste, de far-off-groep, de groep van zes tot drie weken voor afkalven. Op hoog-productieve bedrijven met weidegang heeft het de voorkeur de close-up-groep, vanaf drie weken voor kalven, een goed rantsoen

op stal te geven met een uitloop naar buiten. En zorg ervoor dat je bij beweiden van droge koeien het grasland niet bemest met drijfmest.'

Wanneer kunstmest wordt gestrooid, adviseert Hegen een meststof met een goede kation-anionverhouding. 'Er zijn speciale

meststoffen met een chloorcomponent die voor een juiste kation-anionverhouding kunnen zorgen in het gras voor het weiden van droge koeien.' Ook bij de droge koeien geldt trouwens dat er voldoende aanbod aan gras moet zijn. 'Conditieverlies bij droge koeien is uit den boze.'

heid en aanbod. 'Om die 16 kg droge stof te halen moet je dus hard bijvoeren, anders gaat de conditie van de koeien onderuit. Een daling in conditiescore heeft een negatief effect op de kwaliteit van de eicellen en daarmee wordt het drachtig worden lastiger.'

Op de opname van de hoeveelheid weidegras heb je als veehouder invloed, geeft Hegen aan. 'Eigenlijk moet je voor het seizoen begint eerst een beweidingsplan maken en dan pas een bemestingsplan.' Hij adviseert de weidpercelen minder drijf- en kunstmest te geven. 'Zonder drijfmest blijft het gras smakelijker en een lagere bemesting helpt voorkomen dat het ureum naar boven schiet.' Maximaal 20 kuub drijfmest in het voorjaar, minimaal zes weken voor het begin van het weideseizoen en na de tweede en volgende drijfmestgift voor beweiding altijd een snede maaien, zo luidt het advies. 'Met smakelijker gras is de drogestofopname zo'n één tot twee kilo meer per dag.' Eten van een schoon bord noemt Hegen het. 'Dat is ook bevorderlijk om salmonella en para-tbc de baas te blijven. Je wilt geen ruwvoer dat met mest besmeurd is.'

Een hoge opname van vers gras zal, ondanks een hoge verteerbaarheid en een hoog gehalte aan energie en eiwit, niet leiden tot pensverzuring. 'Door het olie-achtige

waslaagje gaat gras drijven in de pens. Bij inkuilen verdwijnt dat waslaagje en is er kans op pensverzuring.' Rondom die bijvoeding valt nog wel wat te verbeteren. 'Om de hoge ureumgehalten te compenseren is het belangrijk de energievoorziening in het totale rantsoen te verhogen, om het eiwit uit weidegras te blijven benutten', geeft de dierenarts aan. Dat kan bijvoorbeeld door het aanpassen van het krachtvoer. 'Met voldoende pensenergie en bestendige energie op darmniveau benut je de hoge eiwitwaarden in het gras. Daarmee houd je de koe gezond en het levert ook nog eens het hoogste saldo door hogere gehalten en lagere krachtvoerkosten, omdat energiebrok goedkoper is dan eiwitbrok.'

Het hoge ureumgehalte in het grasrantsoen veroorzaakt conditieverlies. 'Het maken van ureum kost een koe veel energie, energie die ze bitterhard nodig heeft om de melkproductie op gang te houden', stelt Hegen. 'Dat betekent dat hoog ureum het conditieverlies versterkt.' Met name bij nieuwmelkte koeien kan dat verlies heel schadelijk zijn. 'De negatieve energiebalans wordt nog negatiever en dat betekent meer problemen met weerstand, vruchtbaarheid en klauwgezondheid.'

Nieuwmelkte koe

Het tekort aan energie compenseren met meer kilo's brok is bij nieuwmelkte koeien overigens uit den boze, meent Hegen. 'De verhouding ruwvoer-krachtvoer mag, ook bij de maximale krachtvoergift, niet onder de 50:50 komen. Anders bestaat het risico op subklinische pensverzuring. Een geconcentreerdere brok is wel een optie.'

Een nieuwmelkte koe verdient volgens Hegen een opstart met veel ruwvoer. 'Pas bij een goede ruwvoeropname daag je koeien met de krachtvoergift uit om meer te produceren.'

Voer koeien die 120 dagen in de dracht zijn, bij een goede kwaliteit weidegras en bijvoeding op stal minder krachtvoer, maar houd aandacht voor de eiwitvoorziening. 'Dat is om ze op productie te houden en omdat het ongeboren kalf eiwit nodig heeft. Het voorkomt dat de koeien te veel conditie krijgen.'

Met het 'dichtdraaien' van de krachtvoerkraan houd je de koe gezond. 'Wees niet te bang voor productiedaling, de liters melk die je verliest, worden gecompenseerd door hogere gehalten.' Bovendien verdringt krachtvoer de opname van ruwvoer en daarmee werkt de pens minder efficiënt. Haal in het voorjaar gerust 2 tot 3 kilo krachtvoer uit het rantsoen van die weidende koeien, adviseert Hegen. 'Je zult zien dat die koe even goed produceert, wellicht zelfs met hogere gehalten, en dat ze gezonder en vruchtbaarder blijft.'

